

22.02.2021.

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

I E G U L D Ī J U M S T A V Ā N Ā K O T N Ē

Noslēdzies individuālā budžeta izmēģinājumsprojekts

2021. gada 31. janvārī noslēdzās izmēģinājumsprojekts par individuālā budžeta modeļa (IBM) aprobāciju pilngadīgām personām ar garīga rakstura traucējumiem sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu nodrošināšanai, kas tika realizēts Eiropas Sociālā fonda projekta “Sociālo pakalpojumu atbalsta sistēmas pilnveide” Nr.9.2.2.2./16/I001 ietvaros, kura laikā Bauskas novadā desmit pilngadīgas personas ar garīgās attīstības traucējumiem 15 mēnešus saņēma sabiedrībā balstītus sociālos pakalpojumus pēc individuāli izstrādāta atbalsta plāna.

Projekts Bauskas novadā tika īstenots no 2019. gada 1. novembra līdz 2021. gada 31. janvārim.

Izmēģinājumsprojekta lielākā daļa notika īpašos apstākļos - Covid-19 vīrusa pandēmijas laikā. Tāpēc vairākus mēnešus pakalpojumus nebija iespējams nodrošināt pilnā apmērā. Neskatoties uz to, katrs projekta dalībnieks ir sasniedzis kādu rezultātu: uzlabojusies fiziskā un garīgā veselība, kāds kļuvis drošāks un patstāvīgāks, patstāvīgāk spēj pieņemt sev svarīgus lēmumus un vairāk iesaistās savas dzīves notikumu risināšanā, spēj kontrolēt savas emocijas, uzlabojusies komunikācija ar citiem cilvēkiem. Kāds ir uzsācis patstāvīgas darba attiecības. Projekta dalībniekiem izveidojusies sapratne par to, cik un kādā mērā nepieciešams atbalsts, lai spētu tikt galā ar ikdienas rūpēm. Gūta pozitīva pieredze sadarbojoties ar pakalpojumu sniedzējiem, atbalsta personu un asistentu.

Pakalpojumu sniedzēji atzīst, ka sadarbībā ar projekta dalībniekiem un viņu atbalsta personām bija jūtama ieinteresētība uzlabot savu fizisko, psihoemocionālo stāvokli, apgūt jaunas prasmes un iemaņas. Personas ir guvušas izpratni par sev piemērotiem pakalpojumiem. Citiem labāki rezultāti bija individuālās nodarbībās, citiem piemērotākas izrādījās nodarbības grupā. Gūta pieredze, kā veidot pozitīvu sadarbību un komunikāciju.

Vērtējot projektu, personas un viņu ģimenes atzīst, ka šobrīd jūtas nedaudz apmulsušas, jo bija pierasts pie zināma dienas režīma – dažādu pakalpojumu apmeklēšana, tikšanās ar

atbalsta personu vai asistentu un tas šobrīd pietrūkst. Projekta noslēgumā ir jūtams personu satraukums par to vai viņi tiks galā ar ikdienas problēmām bez asistenta, vai atbalsta personas.

Tādēļ Sociālais dienests izmēģinājumu projekta dalībniekus nav atstājis vienus. Vienai personai piešķirts asistenta pakalpojumus pašvaldībā. Piecas personas turpinās saņemt Dienas aprūpes centra pakalpojumu. Viena persona - aprūpes mājās pakalpojumu. Sešas personas ir pieteiktas papildus izvērtēšanai Projekta Nr. 9.2.2.1./15/I/001 "Atver sirdi Zemgalē!", kura mērķis ir Zemgales reģionā palielināt ģimeniskai videi pietuvinātu un sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu pieejamību dzīvesvietā personām ar invaliditāti.

Īstenojot projektu pašvaldībā ir secināts, ka mērķu sasniegšanai nozīmīgs bija atbalsta personas pakalpojums atbalstam lēmumu pieņemšanā, lai palīdzētu personai vienlīdzīgi ar citiem īstenot savu tiesībspēju un rīcībspēju. Atbalsts lēmumu pieņemšanā ļāva atbalstāmajai personai pašai pieņemt sev nozīmīgus lēmumus, paplašināt savu dabisko atbalsta loku, pilnveidot spējas pārstāvēt sevi un aizsargāt savas intereses, kā arī paplašināt atbalstāmās personas zināšanas un izpratni par savām tiesībām. Tāpēc šobrīd tiek apzināti resursi šāda pakalpojuma turpmākam atbalstam piecām personām, kurām tas ir vis svarīgāk.

Izmēģinājumu projekta dalībnieki tiks informēti par viņiem atbilstošu pakalpojumu pieejamību arī turpmāk.

Izmēģinājumu projektā iegūtie rezultāti tiks izmantoti sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu finansēšanas mehānisma izstrādei. Izmēģinājumu projekts par individuālā budžeta modeļa aprobāciju pilngadīgām personām ar garīga rakstura traucējumiem sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu nodrošināšanai tika īstenots Eiropas Sociālā fonda projekta "Sociālo pakalpojumu atbalsta sistēmas pilnveide" Nr.9.2.2.2./16/I001 ietvaros. Projekts tiek pilnībā apmaksāts no Eiropas savienības struktūrfondiem un valsts budžeta (finansējumu 85% apmērā nodrošina Eiropas Sociālais fonds un 15% valsts budžets)

- *IBM izmēģinājumu projektu īsteno Labklājības ministrija sadarbībā ar pašvaldībām, izmantojot Eiropas Sociālā fonda līdzfinansējumu.*

Dita Čekša, Individuālā budžeta modeļa izmēģinājumu projekta sociālais darbinieks

I E G U L D Ī J U M S T A V Ā N Ā K O T N Ē

17.12.2020.

Individuālā budžeta izmēģinājumu projekta norise 2020. gadā

Individuālā budžeta izmēģinājumu projekts, kura laikā personas ar garīga rakstura traucējumiem var saņemt dažādus sociālos pakalpojumus tuvojas noslēgumam. Sākotnēji tika plānots, ka sociālo pakalpojumu nodrošināšana izmēģinājumu projekta ietvaros noslēgsies šī gada novembrī. Tomēr, ņemot vērā Covid - 19 infekcijas izplatību un ieviestos ierobežojumus, izmēģinājumu projekta īstenošana tika pagarināta par 3 mēnešiem, dalībnieki varēs saņemt atbalstu vēl līdz 2021. gada janvāra beigām. Izmēģinājumu projekta pagarināšana un pakalpojumu nodrošināšana tiek finansēta projekta esošā finansējuma ietvaros, nepalielinot kopējās projekta izmaksas.

Lai arī tā norisi ir ietekmējusi ārkārtas situācija valstī un ieviestie ierobežojumi Covid - 19 infekcijas ierobežošanai gan pavasarī, gan šobrīd, dalība izmēģinājumu projektā nav bijusi veltīga.

Dalībniekiem bija iespēja saņemt dažādus sociālos pakalpojumus un atbalstu, t.sk. tādus pakalpojumus kā atbalsta persona, asistenta, dienas aprūpes centra un rehabilitācijas pakalpojums, psihologa konsultācijas, grupu nodarbības gan personām, gan viņu dabiskajam atbalsta lokam. Kā arī aprūpe mājās, dažādas terapijas, u.c. sabiedrībā balstītus sociālos pakalpojumus, kuru saņemšana līdz šim bija ļoti apgrūtināta vai nebija iespējama.

Efektīvas bija mūzikas terapijas sesijas, kuras mērķis bija veicināt un sekmēt komunikāciju un attiecības, mācīšanos un izzīņu, mobilizēšanos, fizisko, garīgo un sociālo veselību. Saņemot mūzikas terapiju vienai personai samazinājās epilepsijas lēkmju biežums un smaguma pakāpe, kas ļāva veiksmīgi integrēties sabiedrībā un darba tirgū.

Lai uzlabotu funkcionālās spējas, personas saņēma rehabilitācijas pakalpojumus - fizioterapeita, ergoterapeita, logopēda, uztura speciālista konsultācijas. Pakalpojuma sniedzēji mērķtiecīgi strādā uz mērķu sasniegšanu, galvenais uzdevums ir palīdzēt apgūt/atgūt prasmes, kas ļauj personai būt neatkarīgākai ikdienas nodarbēs, lai uzlabotu vai saglabātu funkcionēšanas spējas. Personas atdzīst, ka regulāra pakalpojumu saņemšana kopumā ir uzlabojusi vispārējo veselības stāvokli, ir uzlabojusies pašsajūta. Īpaši ir novērtēts ergoterapeita pakalpojums, speciālists savā darbā izmanto nodarbes, kuras ir nozīmīgas un svarīgas personai, lai kavētu slimības progresēšanu un veicināta neatkarību ikdienas darbībās.

Īpaši nozīmīgs ir atbalsta personas, asistentu un aprūpētāju sniegtais atbalsts, šobrīd aktuāli ir izskaidrot kā rīkoties un pareizi ievērot visus epidemioloģiskos drošības pasākumus, kas regulāri mainās. Šī Covid - 19 pandēmija nav viegla šai mērķa grupai un pakalpojumu nesaņemšana var būtiski ietekmēt personas ar garīga rakstura traucējumiem psihoemocionālo stāvokli.

Kopumā pateicoties saņemtajam atbalstam dalībnieki kļuvuši patstāvīgāki, ir paplašinājuši dabīgo atbalsta loku. Iemācījušies prasmi pieņemt lēmumus dažādās jomās – nodarbinātība, brīvā laika pavadīšanas iespējas, sev svarīgu ikdienas jautājumu risināšana, budžeta plānošana u.c. nozīmīgas prasmes. Divi no dalībniekiem veiksmīgi ir iesaistījušies nodarbinātībā.

Tās ir izmaiņas ne vien dalībnieku dzīvē, bet arī to tuvinieku dzīvēs, kuri ikdienā nodrošina šo personu aprūpi.

Izmēģinājumprojektā iegūtie rezultāti tiks izmantoti sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu finansēšanas mehānisma izstrādei.

Projektu īsteno Labklājības ministrija sadarbībā ar pašvaldībām, izmantojot Eiropas Sociālā fonda līdzfinansējumu.

Dita Čekša,
Individuālā budžeta modeļa izmēģinājumprojekta sociālais darbinieks

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

I E G U L D Ī J U M S T A V Ā N Ā K O T N Ē

24.09.2020.

Atbalsta personas pakalpojums individuāla budžeta izmēģinājumprojektā

Individuālā budžeta modeļa* (turpmāk - IBM) ietvaros cilvēki ar garīga rakstura traucējumiem var saņemt dažādus sociālos pakalpojumus, to skaitā arī atbalsta personas lēmumu pieņemšanā pakalpojumu.

Atbalsta personas pakalpojums tiek izstrādāts Labklājības ministrijas projekta ietvaros ar Eiropas Sociāla fonda līdzfinansējumu. Atbalsta personas pakalpojuma izmēģinājumprojekts tika īstenots no 01.02.2018. līdz 30.11.2019., un šobrīd turpinās pakalpojuma izstrāde. Lai arī pakalpojuma izstrāde vēl nav noslēgusies, ņemot vērā pozitīvos rezultātus un pieprasījumu pēc šī pakalpojuma, tika nolemts, ka arī IBM izmēģinājumprojektā cilvēkiem būs iespēja saņemt šo pakalpojumu.

Bauskas novada pašvaldībā no 10 izmēģinājumprojekta dalībniekiem atbalsta personas pakalpojumu saņem 8 cilvēki.

Atbalsta personas pakalpojuma mērķis ir radīt alternatīvu risinājumu rīcībspējas ierobežošanai saskaņā ar ANO Konvenciju par personu ar invaliditāti tiesībām. Atbalsta persona nenodrošina aprūpi vai asistēšanu, kā to dara, piemēram, aprūpētājs vai pavadonis. Atbalsta persona palīdz cilvēkam pieņemt svarīgus lēmumus dažādās dzīves jomās, neierobežojot cilvēka rīcībspēju.

Atbalstu lēmumu pieņemšanā nodrošina šādās jomās:

- 1) Tiesību un interešu aizstāvības jomā,
piemēram, atbalsta sniegšana cilvēkam, lai tas precīzāk izprastu savas tiesības un pienākumus, seku izskaidrošana, atbalsta sniegšana tiesību un interešu pārstāvībā dažādās iestādēs.
- 2) Finanšu jomā,
piemēram, budžeta plānošanā un lēmumu pieņemšanā par nepieciešamajiem pirkumiem.
- 3) Ikdienas dzīves jomā,
piemēram, atbalsts lēmumu pieņemšanā par pašaprūpes jautājumiem, izglītības iegūšanā, nodarbinātības jautājumu risināšanā.
- 4) Veselības aprūpes jomā (līdz ārsta kabinetam).
- 5) Sociālās aprūpes jomā,
piemēram, atbalsts lēmumu pieņemšanā, lai persona saņemtu sociālos pakalpojumus, motivēšana izmantot esošos pakalpojumus savu sociālo problēmu risināšanai.
- 6) Atbalsta loka veidošanā,
piemēram, atbalsta sniegšana jaunu draugu un paziņu meklēšanā, palīdzot atrast interešu izglītības un brīvā laika pavadīšanas iespējas.

*IBM izmēģinājumprojektu īsteno Labklājības ministrija sadarbībā ar pašvaldībām, izmantojot Eiropas Sociālā fonda līdzfinansējumu.

Dita Čekša, Individuālā budžeta modeļa izmēģinājumprojekta sociālais darbinieks

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA

Eiropas Sociālais
fonds

I E G U L D Ī J U M S T A V Ā N Ā K O T N Ē

17.06.2020.

Ārkārtas situācija valstī ir ietekmējusi arī sociālo pakalpojumu nodrošināšanu personām ar garīga rakstura traucējumiem Individuālā budžeta modeļa izmēģinājumprojektā, kuru īsteno Labklājības ministrija sadarbībā ar pašvaldībām ar Eiropas Sociālā fonda līdzfinansējumu. Tās laikā izmēģinājumprojekta dalībniekiem Bauskas novada pašvaldībā nebija iespējams saņemt Dienas aprūpes centra pakalpojumu, rehabilitācijas pakalpojumus (fizioterapija, ergoterapija u.c.), atbalsta grupu nodarbības dabiskajam atbalsta lokam – vecāki, aizbildņi, kuru ģimenē ir pilngadīga persona ar garīga rakstura traucējumiem. Psihologa pakalpojums tika nodrošināts vienojoties ar pakalpojuma saņēmēju ievērojot visus piesardzības pasākumus. Tika rasts labs risinājums mūzikas terapijas un psihologa pakalpojuma nodrošināšanai, kuru bija iespēja nodrošināt attālināti. Kopumā var secināt, ka šis periods “pārdzīvots” veiksmīgi, jo neviens dalībnieks nav nonācis krīzes situācijā sociālo pakalpojumu trūkuma dēļ. Gadījumos, kad tie bija vitāli nepieciešami, tika rasts risinājums to nodrošināšanai. Lai arī 10. jūnijā beidzās izsludinātā ārkārtējā situācija valstī, jāturpina ievērot noteiktus ierobežojumus un piesardzības pasākumus. Zināma piesardzība vēl ir jūtama arī no pašu dalībnieku puses. Pašvaldībā izmēģinājumprojekta ietvaros jūnijā atsāka nodrošināt Dienas aprūpes centra pakalpojumu, grupu nodarbības dabiskajam atbalsta lokam un rehabilitācijas pakalpojumus, pamazām atgriežoties pie ierastā ritma, un nodrošinot pakalpojumus, kuri nepieciešami dalībniekiem izvirzīto mērķu sasniegšanai.

Dita Čekša, Individuālā budžeta modeļa izmēģinājumprojekta sociālais darbinieks

09.12.2019.

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

I E G U L D Ī J U M S T A V Ā N Ā K O T N Ē

Cilvēki ar garīga rakstura traucējumiem sāk saņemt atbalstu Individuālā budžeta izmēģinājumprojektā

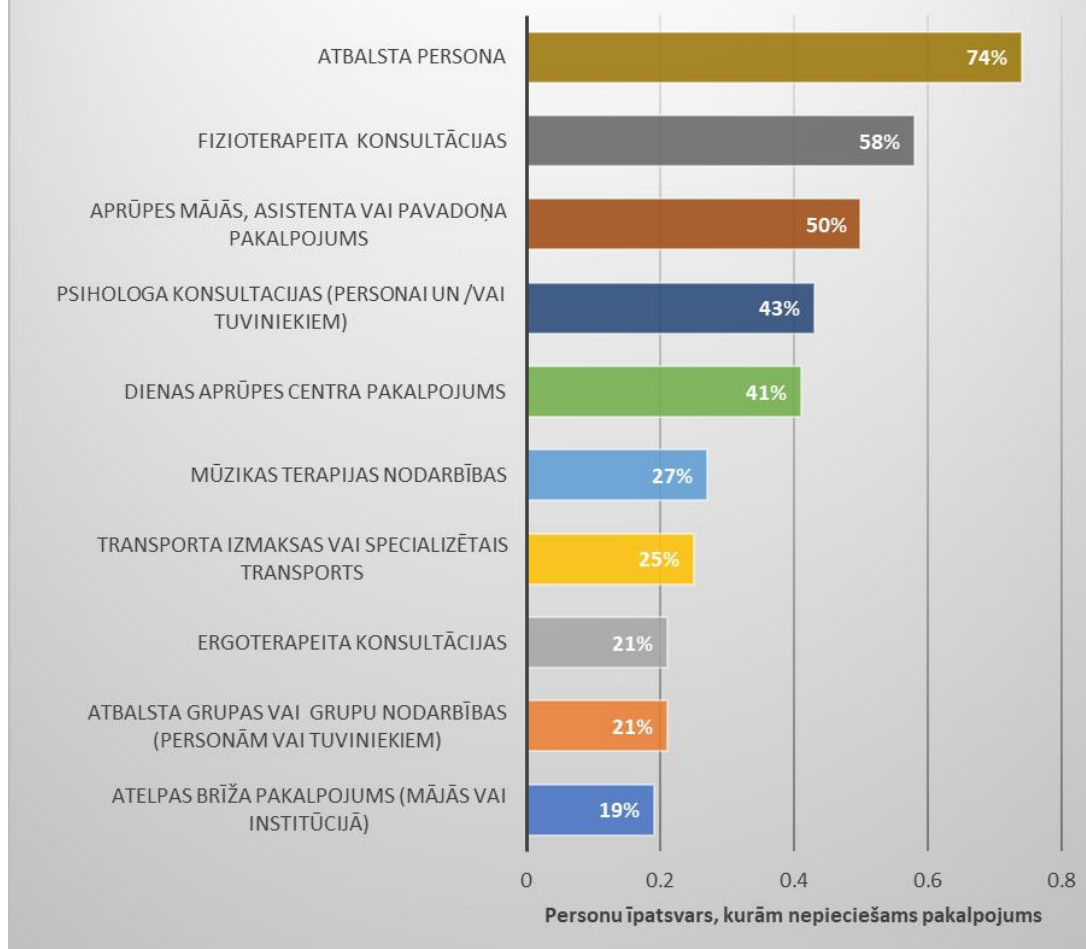
Šī gada novembrī 10 Latvijas pašvaldībās, kopā 100 cilvēki sāka saņemt pakalpojumus Individuālā budžeta izmēģinājumprojektā sociālo pakalpojumu nodrošināšanai cilvēkiem ar garīgiem traucējumiem.

Izmēģinājumprojekts tiek līdzfinansēts no Eiropas Sociālā fonda līdzekļiem un tā mērķis ir aprobēt jaunu modeli pakalpojumu finansēšanā, kura pamatā ir princips, ka cilvēkam ir indikatīvi noteikts budžets, kuru katrs cilvēks, ciešā sadarbībā ar sociālo darbinieku, var izmantot pakalpojumiem, kuri konkrētajā gadījumā ir visnepieciešamākie.

Dalībnieku atlase notika jau augustā, bet līdz novembrim cilvēki ar sociālajiem darbiniekiem veidoja individuālos atbalsta plānus.

Mērķa grupas vēlmes un vajadzības ir ļoti mainīgas, līdz ar to arī atbalsta plāni laika gaitā visdrīzāk tiks mainīti un pielāgoti vajadzībām. Pats cilvēks (atsevišķos gadījumos viņa aizgādnieks) ir līdzatbildīgs par plānā noteikto uzdevumu izpildi, tā kā pats ir piedalījies tā sastādīšanā. Plāna mērķis nav piespiestu kārtā uzlikt pienākumus, bet kopā ar sociālo darbinieku izstrādāt "rīcības plānu" kā vislabāk sasniegt mērķus, kuri ir svarīgi pašam cilvēkam.

Visbiežāk nepieciešamie pakalpojumi

Šobrīd atbalsta plānos visbiežāk ir iekļauti tādi pakalpojumi kā atbalsta personas pakalpojums, fizioterapeita konsultācijas, aprūpes mājās, asistenta vai pavadoņa pakalpojums, psihologa konsultācijas, dienas aprūpes centrs, mūzikas terapija, transporta izmaksas, ergoterapeita konsultācijas, dažādas grupu nodarbības gan personām, gan viņu tuviniekiem un atelpas brīža pakalpojums. Bez nosauktajiem pakalpojumiem plānos iekļauti arī daudzi citi pakalpojumi, kuri nepieciešami retākos gadījumos, piemēram, grupu mājas pakalpojums u.c.

Bauskas pašvaldībā visvairāk nepieciešami tādi pakalpojumi kā asistenta vai pavadoņa pakalpojums, atbalsta persona, dienas aprūpes centrs, psihologa konsultācijas, fizioterapeita nodarbības.

Izmēģinājumu projekta laikā tiek ņemtas vērā arī personas tuvinieku vajadzības ikdienā atbalstot personu ar garīga rakstura traucējumiem, tādēļ plānā tika iekļautas psihologa konsultācijas un atbalsta grupu nodarbības personu tuviniekiem. Tāpat domājams, ka aprūpētāja, asistenta vai pavadoņa pakalpojums un atelpas brīža pakalpojums atvieglos tuvinieku ikdienu.

Izmēģinājumu projekta laikā cilvēki saņems arī atbalsta personas pakalpojumu. Atbalsta persona palīdz cilvēkiem pieņemt lēmumus dažādās dzīves jomās, piemēram, ikdienas aktivitātēs, ārstniecības un tiesību aizstāvības jautājumos. Tādā veidā iespēju robežās tiek veicināta patstāvība, savu tiesību izmantošana un tas, ka cilvēka viedoklis tiek ņemts vērā. Arī atbalsta personas pakalpojums tiek izstrādāts ar Eiropas Sociālā fonda līdzfinansējumu un tā

izmēģinājumsprojekts pēc divu gadu īstenošanas, noslēdzās šī gada novembrī. Daļa no dalībniekiem jau piedalījās atbalsta personas pakalpojuma izmēģinājumsprojektā un turpinās saņemt atbalstu šajā izmēģinājumsprojektā.

Dita Čekša, Individuālā budžeta modeļa izmēģinājumsprojekta sociālais darbinieks

I E G U L D Ī J U M S T A V Ā N Ā K O T N Ē

Pašvaldības gatavojas atbalsta sniegšanai pilngadīgām personām ar garīga rakstura traucējumiem individuālā budžeta izmēģinājumprojektā

26.09.2019.

No šī gada 1. augusta sadarbībā ar Labklājības ministriju un ar Eiropas Sociālā fonda līdzfinansējumu ir sākusies izmēģinājumprojekta īstenošana, kurā piedalās 10 Latvijas pašvaldības, t.sk. Bauskas novada pašvaldība. Izmēģinājumprojekta laikā katrā pašvaldībā 10 pilngadīgām personām ar garīga rakstura traucējumiem 12 mēnešu tiks sniegts sociālais atbalsts. Pašvaldībā dalībai izmēģinājumprojektā jau ir atlasītas 10 personas un šobrīd norit sagatavošanās darbi, lai no šī gada 1. novembra varētu sākt sniegt atbalstu – sabiedrībā balstītus sociālos pakalpojumus atbilstoši izstrādātajam modelim.

Sagatavošanās posmā iesaistītie sociālie darbinieki ir apguvuši jauno modeli un uz personu vērstās plānošanas metodes, kas ir individuālā budžeta modeļa stūrakmens. Tā pamatā ir princips, ka plāns tiek sastādīts kopā ar personu nevis personas vietā, ne vien izvērtējot personas individuālās vajadzības, bet arī maksimāli ņemot vērā personas individuālās iespējas un vēlmes, akceptējot personas tiesības uz pašnoteikšanos.

Dita Čekša, Individuālā budžeta modeļa izmēģinājumprojekta sociālais darbinieks